EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.7.2024
COM(2024) 349 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Tehniliste meetmete määruse rakendamine (määruse (EL) 2019/1241 artikkel 31)

Sisukord

1. Sissejuhatus 2

2. Määruse rakendamine 2
2.1. Edusammude mõõtmine 3
2.2. Piirkondlik rakendamine 3
2.2.1. Läänemeri 4
2.2.2. Läänepiirkonna veed 5
2.2.3. Põhjameri 5
2.2.4. Vahemeri ja Must meri 6
2.3. Muud rakendamisküsimused 7
2.3.1. Rakenduseeskirjad 7
2.3.2. Sihtpüük 8

3. Innovatsioon ja teadusuuringud 9
3.1. STECFi töö 9
3.2. ICESi nõuanded uuenduslike püügivahendite kohta 10
3.3. Kalapüük teaduslikel eesmärkidel 11
3.4. Kulutused innovatsioonile 11

4. Järeldused 13

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2019/1241[1] („määrus“) artikliga 31 nõutakse, et komisjon esitaks iga kolme aasta tagant aruande määruse rakendamise kohta.

Aruandes antakse ülevaade määruse rakendamisest viimase kolme aasta jooksul ning see põhineb esimesel aruandel, mis võeti vastu[2] septembris 2021, samuti delegeeritud volituste kasutamise aruandel, mis võeti vastu septembris 2023[3]. Aruanne koostatakse võetud meetmete ja teaduslike edusammude, kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF) ning Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (ICES) nõuannete, samuti liikmesriikide, nõuandekomisjonide märkuste ja muude avalikule konsultatsioonile vastanud huvitatud osaliste arvamuse alusel (lisatud selle aruande I liitena). Samuti käsitletakse aruandes teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas tehtud jõupingutusi, mis võiksid aidata jätkata edusamme määruse eesmärkide poole pürgimisel.

2. MÄÄRUSE RAKENDAMINE

Määruse eesmärk on toetada määruses (EL) nr 1380/2013 („ühise kalanduspoliitika määrus“) määratletud ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamist ning aidata jõuda keskkonnaõigusaktides sätestatud hea keskkonnaseisundini, otsides õiget tasakaalu ühise kalanduspoliitika majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaeesmärkide vahel. **Kalapüük maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel** ja asjaomased tehnilised meetmed aitavad olulisel määral kaasa kestlikumale tegevusele merel ning paindlikule ja konkurentsivõimelisele kalandussektorile, mis toodab kvaliteetset toitu[4]. Selektiivsemate ja keskkonnahoidlikumate püügitavade kasutamine aitab suurendada konkreetsete kalavarude saagikust, vähendades soovimatut kaaspüüki ning mõju tundlikele elupaikadele.

Mereressursside kestlikkus nõuab **mereökosüsteemide kaitset ja neile kalapüügiga avaldatava mõju vähendamist**. Tehnilised meetmed aitavad tõhusalt saavutada keskkonnaõigusaktide eesmärke. Need on välja töötatud ja neid reguleeritakse eesmärgiga piirata mõju tundlikele liikidele ja elupaikadele, mida kaitstakse lindude ja elupaikade direktiividega, nagu Natura 2000 alad, ning vähendada mõju mereökosüsteemidele merestrateegia raamdirektiivi rakendamiseks. See on eriti oluline EL elurikkuse strateegia[5] ja mereökosüsteemide tegevuskava[6] eesmärke silmas pidades.

Praeguse määrusega võeti üle varasemates tehnilistes määruste sätestatud olulised elemendid ning see võimaldas komisjonil määratleda ühtseks rakendamiseks vajalikud meetmed. Lisaks kutsutakse määrusega liikmesriike koostööle piirkondlikes rühmades, et määrata kindlaks piirkondade jaoks

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1241, mis käsitleb kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmist tehniliste meetmete abil ning millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1967/2006, (EÜ) nr 1224/2009 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1380/2013, (EL) 2016/1139, (EL) 2018/973, (EL) 2019/472 ja (EL) 2019/1022 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 894/97, (EÜ) nr 850/98, (EÜ) nr 2549/2000, (EÜ) nr 254/2002, (EÜ) nr 812/2004 ja (EÜ) nr 2187/2005 (ELT L 198, 25.7.2019, lk 105).

[2] Aruanne: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0583 ja sellega seotud komisjoni talituste töödokument: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=SWD:2021:268:FIN.

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52023DC0520.

[4] Vt COM(2024) 235 (final) – Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule – Säästev kalapüük ELis: ülevaade olukorrast ja suunad 2025. aastaks“.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380.

[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52023DC0102.

olulised meetmed, mida komisjon võib kehtestada delegeeritud õigusaktidega, ning antakse liikmesriikidele võimalus võtta eraldi vastu riiklikke meetmeid oma vete või laevastike kohta.

Määrus on oluline vahend kliimaprobleemide ja elurikkuse vähenemise leevendamiseks ning seetõttu väga tähtis mereökosüsteemide tegevuskava rakendamiseks, mis võeti vastu veebruaris 2023 ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 eesmärgina ja esitati ookeanikalanduse paketi[7] osana.

2.1. Edusammude mõõtmine

Aruandes käsitletakse meetmete piirkondlikku rakendamist, et saavutada määruse eesmärke: optimeerida kalavarude kasutamise mustreid, viia miinimumini tundlike mereliikide juhupüük ja püügitegevuse negatiivne keskkonnamõju mere elupaikadele ning kehtestada kalavarude majandamise meetmed keskkonnadirektiivide täitmiseks[8].

Mõõtmaks, kas **kasutamise mustreid** on optimeeritud, vaatas STECF 2020. aastal läbi kõige asjakohasema kasutatava näitaja. Seda täiendas 2024. aasta veebruaris Teadusuuringute Ühiskeskus,[9] kes analüüsis määruses loetletud liikidele vastavat 34 kalavaru. Analüüs näitas, et Atlandi ookeanis on üldine selektiivsus viimase 20 aasta jooksul paranenud. Sellegipoolest oli 2021. aastal vaid veidi alla poolte ICESi hinnatud kalavarude selektiivsus (st noorkalade kaitse) parem kui see, mis vastab maksimaalsele tasakaalustatud saagile praeguse kalastussuremuse korral. Vahemere puhul oli kümnest kalavarust kahe selektiivsus parem kui see, mis vastab maksimaalsele tasakaalustatud saagile praeguse kalastussuremuse korral.

Keskkonnaalaste õigusaktidega seotud sihtide konkreetsed eesmärgid tulenevad linnudirektiivist ja Natura 2000 alade ja teatavate liikide erikaitset hõlmavast elupaikade direktiivist, samuti merestrateegia raamdirektiivi alusel vastu võetud läviväärtustest. Viimastel aastatel on selliste läviväärtuste kehtestamisel tehtud märkimisväärseid edusamme, eelkõige puudutab see tunnuseid, millega määratakse kindlaks, kas **merepõhja elupaikade** keskkonnaseisund on hea[10]. Merestrateegia raamdirektiivis kehtestatud läviväärtused, mis on seotud **tundlike mereliikide juhupüügiga**, tuleb veel vastu võtta, mistõttu ei ole selle sihi konkreetsed eesmärgid veel kättesaadavad.

Kuigi mõõdetavad eesmärgid ei ole täielikult kättesaadavad, annavad teaduslikud nõuanded asjakohast teavet teatavate liikide ja elupaikade tundliku olukorra ning seega konkreetsete meetmete võtmiseks vajalike elementide kohta.

2.2. Piirkondlik rakendamine

Piirkondlik rakendamine on käesoleva määruse nurgakivi ning kulgeb erineval kiirusel ja tasemel ning selles võetakse arvesse iga merepiirkonna vajadusi ja olusid. Meetmeid võib vastu võtta riiklike meetmetena või delegeeritud õigusakti kujul, mis põhineb asjaomaste liikmesriikide esitatud ühisel soovitusel.

[7] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/policy/common-fisheries-policy-cfp_en.

[8] Määruse 2019/1241 artikkel 3.

[9] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC137030.

[10] Läviväärtuste ülevaade on esitatud komisjoni teatises merestrateegia raamdirektiivi 2008/56/EÜ ja komisjoni otsuse (EL) 2017/848 alusel kehtestatud läviväärtuste kohta (COM(2024) 2078).

Mis puudutab riiklikke meetmeid, siis teavitasid kõik liikmesriigid komisjoni meetmete vastuvõtmisest, mida nende laevastikud peavad rakendama konkreetsete eesmärkide saavutamiseks oma suveräänsete õiguste või jurisdiktsiooni alla kuuluvates vetes.

2023. aasta septembri aruandes määruse alusel delegeeritud volituste kasutamise kohta rõhutati, et ajavahemikul 14. augustist 2019 kuni 30. juunini 2023 võeti vastu 12 delegeeritud õigusakti ja ühe vastuvõtmine oli pooleli. Pärast seda on vastu võetud veel kaks delegeeritud õigusakti, mille tulemusena on praegu vastu võetud 14 delegeeritud õigusakti, mis käsitlevad väga erinevaid meetmeid.

Piirkondliku rakendamise lähenemisviis, kiirus ja sisu varieeruvad suuresti tulenevalt iga merepiirkonna üsna erinevatest tingimustest ja probleemidest ning piirkondadeks jaotamise protsessi ulatusest ja potentsiaalist. Näiteks **Vahemere ja Musta mere** puhul on kõige tõhusam lähenemisviis see, et meetmed võtab vastu Vahemere üldine kalanduskomisjon (GFCM) ja neid kohaldatakse seega kõigi nende meredega piirnevate riikide suhtes, tagades seeläbi võrdsed tingimused. Seetõttu on ühise kalanduspoliitika määruse kohase piirkondadeks jaotamise kasutamise vajadus või ruum piiratud. Kui see oli vajalik GFCMi meetmete ülevõtmiseks või täiendamiseks, pöördusid liikmesriigid enamasti riiklike meetmete poole. Põhjamere ja läänepiirkonna vete puhul on olukord teistsugune. Kuigi piirkondadeks jaotamist on võimalik täielikult kasutada, tunnevad liikmesriigid ja asjaomased nõuandekomisjonid heameelt tehniliste meetmete valdkonnas ELi ja Ühendkuningriigi vahel toimuva tehnilise töö üle.

Liikmesriikide ühiste soovituste aluseks võivad olla nii ÜKP määruse artikkel 11 kui ka tehniliste meetmete määrus, mille mõlema eesmärk on aidata kaasa ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamisele ja selle kaudu keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisele ning piirata näiteks kalanduse mõju tundlikele mereelupaikadele või minimeerida tundlike liikide kaaspüüki. Viimasega seoses antakse määrusega liikmesriikidele ka võimalus esitada ühiseid soovitusi leevendusmeetmete rakendamiseks tundlike liikide kaitseks, nagu on tehtud Läänemere pringli kaitsmiseks.

Lisaks võimaldab määrus püügikeelu kehtestamise teel erilist kaitset mõnele I lisas loetletud kalaliigile. Kuigi loetelu võib muuta ja võimalik on lisada täiendavaid liike, ei ole seda seni tehtud.

Vastuseks käesoleva aruande koostamiseks korraldatud konsultatsioonidele andsid nõuandekomisjonid üksikasjalikku teavet aruandeperioodil tehtud töö kohta, et näidata kaasatust ja pühendumust nii vabatahtlike meetmete vastuvõtmisel kui ka piirkondadeks jaotamisel.

Mõni osaline märkis, et piirkondadeks jaotamine ei edene õiges tempos, samas kui teised rõhutasid määruse keerukust.

2.2.1. Läänemeri

Selektiivsuse osas hakatakse tänu liikmesriikide ja nõuandekomisjoni tihedale koostööle peagi tegema selektiivsete püügivahendite valdkonnas piirkondlikku koostööd, et vähendada oluliselt Läänemere tursa kaaspüüki, ning varsti võetakse vastu delegeeritud õigusakt ja sellega seotud rakendusakt.

Tundlike liikide kaaspüügi vähendamise valdkonnas jätkati tööd Läänemere pringli paremaks kaitsmiseks (selleks esitati kaks ühist soovitust), sealhulgas täiendavad kontrollimeetmed. Kaalutakse ka reaalajas püügikeeldu hõlmavate meetmete väljatöötamist Läänemere idaosa jaoks. Lisaks töötab mõni liikmesriik välja meetmeid hüljeste rüüstete ja kaluritega kokkupuute mõju minimeerimiseks ning on võtnud vabatahtlikke meetmeid kalapüügi mõju piiramiseks tundlikele liikidele. Läänemere nõuandekomisjon teatas ka, et nende liikmetest kalurid osalevad individuaalselt teadusprojektides.

Mis puudutab **laiemat panust keskkonnaeesmärkide saavutamisse ja merepõhja elupaikadesse**, siis rakendavad Läänemere liikmesriigid Natura 2000 aladel põhjapüügile ja passiivvõrkude kasutamisele teatavaid riiklikke piiranguid. Lisaks on mõned liikmesriigid koostanud ühise soovituse merepõhja

kaitsmiseks Läänemere Saksamaa osas (ettevalmistamisel on delegeeritud õigusakt, mis põhineb ühisel soovitusel kaitsta Saksamaa majandusvööndis kuut merekaitseala).

Liikmesriigid töötavad praegu välja kahte ühist soovitust kaitsemeetmete kohta umbes 25-le Natura 2000 alale või Põhjamere ja Läänemere merestrateegia raamdirektiivi alale (lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis).

2.2.2. Läänepiirkonna veed

Selektiivsuse soodustamiseks on liikmesriigid rakendanud meetmeid tursa kaaspüügi minimeerimiseks Keldi meres ning seoses sarnaste tulemustega Põhjameres on käimas arutelud võrgusilma suurendamiseks kalmaaripüügil (olenevalt püügipiirkonnast 40 millimeetrilt 80 millimeetrini või 90 millimeetrini). Delegeeritud õigusaktidega on rakendatud täiendavaid meetmeid mustlaik-besuugo kaitseks Biskaia lahes (kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõtude ja püügikeelualade suurendamine).

Seoses vajadusega **minimeerida tundlike liikide kaaspüüki Biskaia lahes** võtsid Prantsusmaa ja Hispaania 2021. aastal vastu riiklikud meetmed hariliku delfiini kaitsmiseks, kasutades teatavatel traaleritel Biskaia lahes akustilisi hoiatusseadmeid. Lisaks akustiliste hoiatusseadmete kasutamisele traaleritel kasutab Prantsusmaa üha enam pardal kaameraid ja muid seiremeetmeid, et saada Biskaia lahe delfiinide populatsiooni kohta rohkem teada. Prantsusmaa tegeleb ka mitme tehnilise meetme projektiga, et vältida delfiinide sattumist nakkevõrkudesse. Portugal ja Hispaania tegelevad projekti Cetambicion[11] raames tehniliste leevendusmeetmetega, nagu näiteks akustilised hoiatusseadmed nakkevõrkude kasutamisel. Sellegipoolest on vaja teha rohkem, kuna piirkondlike meetmete vastuvõtmine kõigil aladel parandaks hariliku delfiini kaitset.

Liikmesriigid korraldavad kalandussektorile ka kursusi ja koolitusi, mille eesmärk on saavutada teatava püügitegevusega seotud kaaspüügi parem mõistmine ja kindlakstegemine.

Seoses tulevaste tundlike liikide kaitsmise projektidega on mitu liikmesriiki kaasatud projekti Cibbrina[12] ja mitmesugustesse teadusuuringutesse, et kaitsta tundlikke liike piirkondlike kalandusorganisatsioonide, näiteks Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni reguleeritavates püügipiirkondades. Mõned liikmesriigid teatasid ka projektist, mis hõlmab desoksüribonukleiinhappe (DNA) uuringuid ja passiivset akustilist seiret.

Keskkonnakaitsele kaasaaitamise valdkonnas on liikmesriigid laiendanud kehtivaid merekaitsealasid ja teevad keskkonnaasutustega koostööd mitme Natura 2000 merekaitseala majandamiskava koostamiseks.

2.2.3. Põhjameri

Põhjamere liikmesriigid on rakendanud lossimiskohustusest tehtavate erandite täiendamiseks mitut **selektiivsusega seotud meedet**. Hiljuti kehtestas komisjon hariliku hiidlesta kudemisajal püügikeelu[13]. Lisaks on liikmesriigid rakendanud oma laevastike suhtes muid, kehtivatest kohustuslikest sätetest

[11] https://www.cetambicion-project.eu/?lang=es.

[12] Rahastatakse programmist LIFE: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE22-NAT-NL-LIFE-CIBBRiNA-101114301/coordinated-development-and%E2%80%AFimplementation-of%E2%80%AFbest-practice-in%E2%80%AFbycatch%E2%80%AFreduction%E2%80%AFin-the%E2%80%AFnorth-atlantic-baltic-and-mediterranean-regions.

[13] Delegeeritud määrus (EL) 2024/1060 hiidlesta suhtes kohaldatavate tehniliste meetmete kohta.

rangemaid meetmeid (nt flaami paneeli kasutamine krevette püüdvatel piimtraaleritel, täiendav kaasproovide võtmise programm, et jälgida krevetipüügil kvoodiga hõlmatud liikide püüki).

Põhjamere liikmesriigid teatasid mitmest riiklikust meetmest **mõju** vähendamiseks **tundlikele liikidele**, näiteks ruumilis-ajalised meetmed merekaitsealadel või teatavate püügivahendite kasutuse piiramine. Samuti teatati vaatlejate suurendatud kohalolekust, et oleks võimalik arvestada kindlate ja usaldusväärsete andmetega.

Põhjamere liikmesriigid osalevad CIBBRINA projektis (hõlmab ka Poolat, Portugali ja Hispaaniat), mille peamine eesmärk on vähendada tundlike liikide juhupüügist tingitud suremust. Projekt algas 2023. aasta detsembris ja kestab kuni 2029. aastani.

Keskkonnakaitsele kaasaaitamise valdkonnas võeti viie ühise soovituse alusel vastu kaks delegeeritud õigusakti, milles pakuti kaitsemeetmeid 18-le Natura 2000 alale või merestrateegia raamdirektiivi kohasele alale Põhjameres: delegeeritud määrus (EL) 2022/952 ja delegeeritud määrus (EL) 2023/340.

Liikmesriikide praegused arutelud keskenduvad neljale ühisele soovitusele. Ühe esitasid Saksamaa ja Madalmaad Doggerbanki jaoks (mida STECF hindas hiljuti kevadisel täiskogu istungil-PLEN 24–01[14]), teist valmistavad Madalmaad ette kuue merekaitseala kohta Põhjamere Madalmaade osas (Klaverbank, Lõuna-Doggerbank, Centrale Oestergronden, Friese Front MSFD, Bruine Bank ja Borkum-Riffgrund), üht valmistab ette Belgia kolme majandamispiirkonna kohta Põhjamere Belgia osas ning üks on ettevalmistamisel Taanis viie Natura 2000 ala jaoks Põhjameres ja Skagerrakis.

2.2.4. Vahemeri ja Must meri

Selektiivsuse valdkonnas rakendavad Mustal merel kalapüügist huvitatud liikmesriigid Vahemere üldise kalanduskomisjoni (GFCM) tasandil kehtestatud meetmeid GFCMi soovituste alusel, sealhulgas traalpüügi keelud noorkalade kaitseks ja monokiuliste nakkevõrkude kasutamine.

Vahemerel on liikmesriigid rakendanud kaubanduslike liikide kaitseks mitmesuguseid riiklikke tehnilisi meetmeid, näiteks ruumilis-ajalisi meetmeid peamiste liikide (merluus, norra salehomaar) kudemispiirkondade kaitseks, põhjatraaliga püügi piiranguid vastavalt GFCMi soovitustele või kooskõlas Vahemere lääneosa sinise majanduse kestlikku arengut käsitleva mitmeaastase majandamiskava haldamisega[15] ning rangemaid eeskirju püügivahendite spetsifikatsioonide kohta (mõned liikmesriigid kasutavad väikeste pelaagiliste liikide püüdmiseks suurema silmaga võrke), kalakoti rõngaspinede ja tõstetroppide keelustamist ning traalikoti miinimumpikkust 3 m.

2022.–2024. aastal alustasid liikmesriigid katseid selektiivsemate ja tõhusamate püügivahendite väljatöötamiseks. Need katsed annavad tulemusi järgmisel aruandeperioodil. Kõnealused uuringud hõlmavad põhjatraalide ja passiivvõrkude võrgusilma suuruse eri konfiguratsioonide või isegi täiesti uute uuenduslike püügivahendite katsetamist. Samuti on kavas suurendada vaatlejate kohalolekut ja elektroonilise jälgimise / videovalvekaamerate teabe kasutamist.

Tundlike liikidega seoses on GFCM võtnud vastu mitu soovitust vaalaliste, varilõpuseste, merelindude ja kilpkonnade kohta, kavandades katseprojekte, leevendusmeetmete ja piirkondliku tegevuskava vastuvõtmist Vahemere ja Musta mere kalavarude ja ohualdiste liikide vastastikuse mõju jälgimiseks ja

[14] STECFi täiskogu istung 24–01.

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1022, millega kehtestatakse Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude püügi mitmeaastane kava ja muudetakse määrust (EL) nr 508/2014

leevendamiseks[16]. Kava eesmärk on töötada välja asjakohased seiresüsteemid ning katsetada meetmeid ohualdiste liikide juhupüügi ja mere megafauna rüüstete leevendamiseks püügivahendites.

Lisaks on Musta mere liikmesriigid kehtestanud mitu riiklikku meedet kalapüügi mõju minimeerimiseks pringlitele, näiteks monokiust nakkevõrkude kasutamine hariliku kammelja püügil, mille eesmärk on vähendada vaalaliste kaaspüüki ja mille rakendamine on kestnud kaks aastat, teadlikkuse suurendamise kampaaniad Musta mere harilike pringlite kaitseks. Mitut merekaitseala rakendatakse ka riiklikes vetes, kus hariliku kammelja püügiks lubatakse kasutada vaid pingeritega varustatud nakkevõrke. Tuleb siiski märkida, et kõik selle eesmärgi saavutamiseks võetavaid meetmeid tuleks käsitada piirkondlikus, eelkõige GFCMi tegevuse kontekstis, et tagada võrdsed tingimused teiste kaldaäärsete riikidega.

Vahemere tundlike liikide kaitsmiseks jätkavad liikmesriigid siseriiklike õigusaktide väljatöötamist rohkem ohustatud liikide (nt baleaari tormilind) kaitseks, sealhulgas kalavarude majandamise meetmed ja Natura 2000 alade kindlaksmääramine ning lindude erikaitsealad, ning on praegu kehtestamas nende alade majandamismeetmeid.

Lisaks GFCMi ja liikmesriikide võetud meetmetele tegutsevad osalised ja liikmesriigid kaaspüügialase teadlikkuse suurendamise projektides, selleks levitavad nad kalurite seas häid tavasid, töötavad välja kaaspüügi vähendamise heade tavade suuniseid ja tõlgivad neid, katsetavad linnutõrjeseadmeid (lohed ja poid) ning uurivad Gran Solis merluusi püüdvatel Ühendkuningriigi laevadel kasutatavaid linnutõrjeliine[17].

Seoses panusega **keskkonnakaitsesse** Vahemerel ja Mustal merel on mitu liikmesriiki kehtestanud merekaitsealadel põhjatraalimise ja tragimise keelu ning Vahemere üldise kalanduskomisjoni (GFCM) kümne püügikeeluala raames on Vahemerel ja Mustal merel kaitstud üle 1,75 miljoni km² mereelupaiku. Vahemeres on kaitstud ligikaudu 31 000 km² merepõhja elupaiku, mida täiendab üks süvamere püügikeeluala, mis moodustab ligikaudu 60 % kogu Vahemere merepõhjast, kus paaditragide ja traalide kasutamine kõigis 1 000 meetrist sügavamates vetes on süvamerepõhja elupaikade kaitsmiseks keelatud. Süvamerepõhja elupaikade kaitsmiseks on keelatud traalid kõigis 1 000 meetrist sügavamates vetes.

Käimas on töö uute püügikeelualade loomiseks ning selleks, et kaaluda edaspidi võimalust kehtestada GFCMi katseprojekti tulemuste põhjal süvamere püügikeeluala sügavuspiiriks 800 m. Samal ajal tehakse jõupingutusi merekaitsealade sidusate ja tõhusate võrgustike loomiseks ning GFCM on algatanud sisehindamise, et viia ellu ÜRO konventsioon mere elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kohta väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel.

2.3. Muud rakendamisküsimused

2.3.1. Rakenduseeskirjad

Lisaks piirkondlikule rakendamisele antakse määrusega komisjonile ka mõned rakendamisvolitused, et määrata kindlaks teatavate elementide erijooned, mis on selektiivsusnormide säilitamiseks asjakohased või vajalikud[18].

Sellised üksikasjalikud eeskirjad on ettevalmistamisel ja on olulised liikmesriikide vahel võrdsete tingimuste ning ühtse ja tõhusa kontrolli tagamiseks määruse rakendamisel. Eeskirjad käsitlevad

[16] Resolutsioon GFCM/46/2023/4.

[17] MedBycatchi projekt.

[18] Määruse artikli 8 lõige 5 ja artikli 24 lõige 1.

noorkalade püügi vältimiseks kasutatavate seadmete ja mõnede veetavate püüniste kulumist takistavate seadmete spetsifikatsioone.

Nende eesmärk on taastada mõned varem kohaldatud tingimused, mis on olulised määruse tõhusaks rakendamiseks. Kõige uuemate teadussoovituste arvesse võtmiseks ja pärast tehnilisi arutelusid liikmesriikidega konsulteeriti nende teatavate elementide asjus STECFiga, kes esitas oma soovituse märtsis 2024[19].

Käimas on konsultatsioonid liikmesriikidega eesmärgiga esitada rakendusmääruse eelnõu viivitamata kalandus- ja vesiviljeluskomiteele.

2.3.2. Sihtpüük

Veel üks oluline aspekt määruse rakendamisel on täpsustada teatavate liikide sihtpüügi mõistet, nagu on sätestatud määruse artikli 6 lõikes 3 ja artikli 27 lõikes 7: „*konkreetsetele liikidele või liikide rühmale suunatud püügikoormus, mida võib täiendavalt täpsustada piirkondlikul tasandil [...] delegeeritud õigusaktidega*.“

See on oluline paljude püügipiirkondade, ehkki mitte kõigi jaoks. Mõni kalandusstandard on selge ja puudub oht, et rakendustavad vähendaksid selektiivsusnorme, kasutades näiteks sortimisvõret või muud sortimisseadet. Selliste püügipiirkondade puhul, kus puuduvad normid või lisasätted, mis reguleeriksid kõige väiksemate silmadega võrkude kasutamist, palutakse määruse artikli 27 lõikes 7 asjaomases püügipiirkonnas otsese majandamishuviga liikmesriikidel esitada ühised soovitused esimest korda hiljemalt 15. augustiks 2020[20].

Määruses on sätestatud võrgusilma standardsuurus, mida peetakse parimate selektiivsuse standardite seisukohast kõige sobivamaks, ning nähakse sellest võrgusilma standardsuurusest erandi tegemiseks ette kaks võimalust: liikmesriigid võivad kas kindlaks määrata muud selektiivsuse tagamise viisid (minimaalselt) samade selektiivsuse standarditega, mis on sätestatud kehtivates õigusaktides ja mida STECF on hinnanud, või teatavate püügipiirkondade puhul, kui määruse tingimused ja saagi koostis on tagatud, määrata kindlaks konkreetsed võrgusilma suurused (tavaliselt sortimisseadmed).

Liikmesriikide piirkondlikud rühmad on selle teemaga tegelenud ja komisjon on STECFiga mitu korda konsulteerinud, et aidata riiklikel ametiasutustel teha edusamme pärast nelja liikmesriikide piirkondliku rühma ühiste soovituste esitamist. Seni ei ole siiski ühtegi teaduslikult kinnitatud meedet õigusaktina vastu võetud.

Teine aspekt, mis võib eesmärkide üldist saavutamist mõjutada, on asjaolu, et üheski piirkonnas ei kehti peaaegu ühtegi võrgusilma suuruste lubade andmise korda. Kui puudub konkreetseid võrgusilma suurusi reguleerivate lubade andmise kord, on kõikidel kalalaevadel vaikimisi lubatud kasutada igal ajal mis tahes võrgusilma suurust.

Kõnealustel teemadel võivad olla märkimisväärsed tagajärjed merekaitsele ja seepärast julgustab komisjon liikmesriike neid küsimusi edasi arutama oma piirkondlikes rühmades ja kaaluma lubade küsimust riiklikul tasandil.

[19] Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF) 75. täiskogu aruanne (STECF-PLEN-24–01).

[20] Määruse artikkel 27.

3. INNOVATSIOON JA TEADUSUURINGUD

Meie mereökosüsteeme praegu mõjutavaid probleeme ei ole võimalik lahendada üksnes traditsiooniliste püügivahenditega. Selles suhtes on oluline roll innovatsioonil ning määrusega pannakse tugev alus selle muutuse tegemiseks, kuna see võimaldab liikmesriikidel kehtestada erandeid uue tehnoloogia katsetamiseks ja seejärel piirkondadeks jaotamise raames kohaldatavate meetmete väljatöötamiseks.

Tulemuste saavutamiseks on väga oluline kõikide merekeskkonnas tegutsevate ettevõtjate kaasamine ja osalemine. Konsulteerimise osalised (alates liikmesriikidest kuni nõuandekomisjonide, valitsusväliste organisatsioonide ja muude ühendusteni) on rõhutanud oma valmisolekut osaleda teadusuuringutes ja innovatsioonis.

Sellised projektid nagu CIBBRiNA (mille eesmärk on minimeerida mõju tundlikele liikidele), Marine Beacon[21] (mille eesmärk on töötada välja ja katsetada uuenduslikke vahendeid ja tehnikaid oluliste liikide paremaks seireks ja kaaspüügi ohu vähendamiseks) ja DecarbonyT[22] (mis hindab optimeeritud traalpüügivahendite kasutamist Vahemerel ja Mustal merel kütusekulu vähendamiseks) on head näited üleeuroopalistest projektidest, mis koondavad teadusasutusi, kalandusorganisatsioone ja sidusrühmi.

Need projektid näitavad, kuidas parandada praeguseid püügitehnikaid (alates püügivahendite muutmisest kuni ruumiliste ja ajaliste meetmeteni), et viia miinimumini püügitegevuse mõju keskkonnale. Projektide tulemused selguvad järgmisel aruandeperioodil.

3.1. STECFi töö

Määruse vastuvõtmisest saadik kohtub STECF spetsiaalse ekspertide töörühma kujul kord aastas, et arutada ja hinnata tehniliste meetmete rakendamist ning anda nõu teadusliku aluse loomiseks eesmärgiga saavutada tõhusam rakendamine.

STECFi soovituste raames jätkati selles valdkonnas tööd selektiivsusnäitajatega (vt peatükk 2.1), uurides samal ajal erinevust praeguse ja optimaalse selektiivsuse vahel, mis tagab võimalikult suure jätkusuutliku saagikuse. 2021. aastal[23] hindas STECF asjaomaste liikide populatsiooni vanuselist selektiivsust[24] ja võrdles seda optimaalsega (st sellega, mis tagab suurima pikaajalise saagikuse). 2022. aastal[25] keskendus STECF nende liikide populatsiooni pikkuspõhise selektiivsuse hindamisele, et seostada seda tegeliku püügivahendite suuruspõhise selektiivsusega ja pakkuda optimeerimislahendusi.

STECF töötab praegu välja optimeerimislahendusi, kuna on vaja aru saada, millised muudatused oleksid selle kõrgeima saagikuse saavutamiseks vajalikud (ja teostatavad). Järgnevatel aastatel järgitavas lähenemisviisis tuleks kindlaks määrata vajalikud sammud, et korraldada teostatavate kalapüügitehnikate/-mustrite muutuste ja võimalike tagajärgede (sotsiaal-majanduslikud muutused saagis, saagi väärtuses ja keskkonnas) biomajanduslik hindamine.

[21] https://marinebeacon.eu/.

[22] https://decarbonyt.eu/.

[23] STECF-21-07.

[24] Määruse XIV lisas loetletud liigid.

[25] STECF 22-19.

3.2. ICESi nõuanded uuenduslike püügivahendite kohta

Komisjoni taotlusel ajakohastas ICES 2023. aastal oma 2020. aasta uuenduslike püügivahendite kataloogi[26] ning esitas hinnangu uute püügivahendite kasutuselevõtu taseme kohta ELi kalandussektoris (merepiirkondade ja püügipiirkondade kaupa). Rakendamata uuenduste puhul tehti kindlaks nende kasutamist takistavad peamised tegurid, sealhulgas analüüsiti sotsiaal-majanduslikke kompromisse ja tehti ettepanekuid uuenduste rakendamise hõlbustamiseks. Need nõuanded[27] sisaldavad väga olulisi järeldusi, eelkõige selle kohta, mis puudutab kasutuselevõttu tööstuses. Näiteks kolmandikus esitletud uuenduslikest tehnoloogiatest nõuavad püügivahendid vähe kulutusi ja investeering on tasuv, mis tähendab, et need on majanduslikult elujõulised.

Uuenduslike püügivahendite süstemaatilise kasutamise takistuste ja võimaluste hindamiseks kasutas ICES PESTELi[28] raamistikku, vaadeldes järgmist:

- **p**oliitilised tegurid: kalurite toetuse määr poliitikale ja poliitika tajutav legitiimsus, ülalt alla suunatud eeskirjad, võrdsete võimaluste puudumine püügivahendite vabatahtlikul kasutamisel;
- **m**ajanduslikud tegurid: püügivahendi ostmise kulud, investeeringuteks kasutatava kapitali kättesaadavus, jooksvate kulude ja tulude muutus, uue vahendi kasutamisest saadava lühiajalise kasu eelistamine pikaajalisele kasule, toetuste olemasolu, rahandusalane vastupanuvõime;
- **s**otsiaalsed tegurid: vastumeelsus muutuste suhtes, püügivahendite kasutuselevõtt teiste poolt, uute püügivahenditega seotud teavitustegevuse tõhusus, poliitilistest sammudest tingitud motivatsiooni vähenemine, kalurite ja muude osaliste erinev arusaam probleemist (nt tagasiheide, põhjatraalide mõju), osalemine otsuste tegemisel, kalurite ja muude osaliste (nt poliitikakujundajad või teadlased) vaheline usaldus;
- **t**ehnoloogilised tegurid: tehnilised teadmised; püügivahendeid on raske kasutada või selleks on vaja eriteadmisi või -koolitust; püügivahendite paigaldamine ja sättimine võtab aega, et need toimiksid tõhusalt; püügivahendi erineva konstruktsiooniga alustele kohandatavuse ulatus;
- **k**eskkonnategurid: kütuse vähendamine, kalade soovimatu kaaspüügi vähendamine, muude mereliikide (põhjataimed, mereimetajad, merelinnud) soovimatu püügi vähenemine, väiksem mõju merepõhjale;
- **õ**iguslikud tegurid: püügivahendid ei ole praegu lubatud (nt katsetatud erandi alusel, piirkondlikud piirangud), püügivahendite minimaalsete õiguslike standardite järgimise nõuded ja asjakohase jõustamismenetluse olemasolu.

Kuigi ICESi nõuanded annavad olulisi viiteid, on ilmne, et tegelik kasutuselevõtu tase sektoris on veel välja selgitamata. Konsultatsiooni vastustes nimetasid **liikmesriigid ja osalised uuenduslike tehnoloogiate kasutuselevõttu keeruliseks**. Nõustudes, et piirkondadeks jaotamine on selle jaoks väga oluline ja seda eelistatakse vabatahtlikele lähenemisviisidele, leiavad nad, et üleminek uute püügivahendite kasutamisele on endiselt liiga pikk ja keeruline. Piirkondadeks jaotamise kasutamine tähendab keskmiselt kaht aastat püügivahendi kasutuselevõtuks, sealhulgas läbirääkimisi piirkondlike rühmadega, STECFi konsultatsiooni- ja vastuvõtuprotsessi.

[26] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx.

[27] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeGear.aspx.

[28] Poliitilised, majanduslikud, sotsiaalsed, tehnoloogilised, keskkonnaalased ja õiguslikud (tegurid).

3.3. Kalapüük teaduslikel eesmärkidel

Määruse artikliga 25 antakse liikmesriikidele võimalus lubada teaduslikuks kalapüügiks erandeid eeskirjadest. Selle artikli eesmärk on motiveerida ettevõtjaid teadusuuringutes osalema. Kuigi määruses on uuenduslike lahenduste kasutuselevõtuks ka muid artikleid,[29] kasutatakse kõige rohkem artiklit 25.

Uuringuid korraldab, teeb ja viib lõpule liikmesriikide teadusasutus. Viimase kolme aasta jooksul on kaubalaevad osalenud liikmesriikide teadusuuringutes üha rohkem ja 6. juulil 2023 korraldas komisjon liikmesriikidega tehnilise kohtumise, et suurendada läbipaistvust liikmesriikide vahel ja meenutada neile kohustust anda uuringutest komisjonile aru.

Enamik teatatud projektidest uurib alternatiivseid meetodeid noorkalade püügi minimeerimiseks ja püüab leida lahendusi, et leevendada mõju tundlikele liikidele või vähendada negatiivset mõju keskkonnale.

Kuigi artikkel 25 aitab hoogustada teadusuuringute ja uuendusliku tehnoloogia katsetamist erandina määruses sätestatud tehnilistest nõuetest, märkisid liikmesriigid ja osalised, et sellised võimalused puuduvad muudes ÜKP määrustes, mis võib mõnel juhul võimalusi pärssida ja muudatuste tegemist edasi lükata. Näiteks märgivad nad, et kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõdust väiksema huntahvena püügi, pardal hoidmise või lossimise loa suhtes ei ole võimalik teha teadusuuringutega seotud erandeid, isegi kui seda soovitakse seireprogrammide jaoks.

Lisaks juhtisid liikmesriigid, nõuandekomisjonid ja osalised tähelepanu tülikale protsessile, mida tuleb järgida alates uue püügitehnika või -tehnoloogia väljatöötamisest kuni selle lõpliku vastuvõtmiseni õigusaktidega.

3.4. Kulutused innovatsioonile

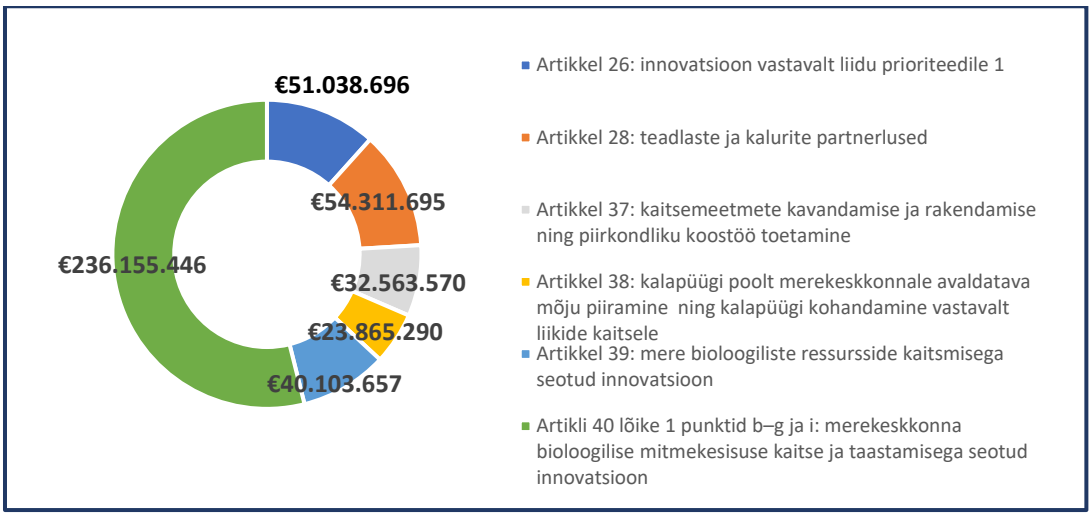
Kuigi artiklis 25 kirjeldatakse, kuidas saab määrus teadusuuringutes osalemist hoogustada, võimaldab ELi vahendite kasutamine kaubalaevu kaasavaid laiemaid projekte, mis läheb tehniliste meetmete erandist kaugemale. Pigem on see seotud eri meetmetega, mida liikmesriigid võtavad ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamise soodustamiseks, ning selle rolliga keskkonnaalaste õigusaktide rakendamise toetamisel.

Määruse kohast teadusuuringute ja innovatsiooni katsetamist toetatakse praegu rahaliselt Euroopa Kalandus-, Merendus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF) ning varem Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist (EMKF). Need fondid hõlmavad mitmesuguseid võimalusi anda innovatsiooni soodustamiseks kalandussektoris rahalist toetust innovatsiooniprojektide kaudu, toetades teadlaste ja kalurite partnerlust, kaitsemeetmete kavandamist ja rakendamist ning piirkondlikku koostööd, samuti piirata kalapüügi mõju merekeskkonnale ning soodustada keskkonnaalaste õigusaktide rakendamist (sealhulgas Natura 2000 alade puhul).

Projektide tulemuste eesmärk on pakkuda uusi ja uuenduslikke lahendusi kalapüügi mõju minimeerimiseks keskkonnale.

EMKFi programmitöö perioodil (2014–2020) eraldati kalandusega seotud innovatsioonimeetmetele kokku 438 038 353 eurot, mis moodustab 7,87 % kõigist EMKFi kulukohustustest ning jaguneb järgmiselt:

[29] Artikkel 20 (innovaatilised püügivahendid), artikkel 23 (saagi ja tagasiheite täieliku dokumenteerimise katseprojektid).

EMKFi raames toetati rahaliselt 5 592 projekti, milles osales ligi 2000 laeva.

Meede (artikkel)	**Tegevuste arv**	**Artikli alusel rahastatud laevade arv**	**EMKFi kulukohustused (eurodes)**
Artikkel 26: innovatsioon	336	130	51 038 696
Artikkel 28: partnerlus	200	128	54 311 695
Artikkel 37: kaitsemeetmed ja piirkondlik koostöö	373	1	32 563 570
Artikkel 38: merekeskkond, liikide kaitse	1 774	1 545	23 865 290
Artikkel 39: looduskaitsega seotud innovatsioon	195	66	40 103 657
Artikli 40 lõike 1 punktid b–i: merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine	2 714	38	236 155 446
Kokku:	**5 592**	–	**438 038 353**

Selle aruande ettevalmistamise toetamiseks koostas FAMENET ka teabelehed, kus on esitatud mõned näited töös olevast innovatsioonist, mis on otseselt seotud määruse eesmärkidega[30].

Ajavahemikuks 2021–2027 vastu võetud uued liikmesriikide EMKVFi programmid[31] pakuvad palju võimalusi teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud meetmete toetamiseks ning neist võib olla abi käesoleva määruse rakendamisel. Seepärast julgustab komisjon liikmesriike tegema selles valdkonnas rohkem jõupingutusi.

Lisaks kalandusalastele meetmetele on liikmesriigid uurinud ka muid rahastamisvõimalusi. Teadusuuringute raamprogrammist „**Euroopa horisont**“ (2021–2027) toetatakse kestliku kalanduse ja vesiviljelusega seotud teadus- ja innovatsioonimeetmeid. See hõlmab näiteks digipööret, millega toetatakse kalanduse inspekteerimist ja kontrolli eesmärgiga vähendada püügivahendite

[30] Innovatsioon kalanduses Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi raames 2014–2020 – Euroopa Komisjon (europa.eu)

[31] EMKVFi programmid 2021–2027 – Euroopa Komisjon (europa.eu).

keskkonnamõju, minimeerida kliimamõju kalavarudele ning mõista ja vähendada kaitsealuste liikide kaaspüüki.

Eelmine ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise programm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 aitas tõhustada säästvat kalapüüki. Programmi „Horisont 2020“ 29. jaanuaril 2024. aastal vastu võetud lõpphinnangus märgitakse, et fond aitas märkimisväärselt kaasa ühiskondlikule toimele paljudes valdkondades, näidates fondi ulatuslikku mõju ja tõhusust, sealhulgas on säästev kalapüük soodustanud tänu parematele püügimeetoditele ja tagasiheite vähendamisele kalapüügitavade säästlikkust, tasakaalustades majandushuve keskkonnakaitsega.

ELi missioon **„Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks“**[32] toetab teadus- ja innovatsioonimeetmeid, näiteks seoses arukate ja väikese keskkonnamõjuga püügivahenditega ning energiatõhusate väikeste kalalaevastikega. Varsti vastu võetava missiooni 2024. aasta tööprogrammiga jätkatakse kohapealse tutvustamistegevuse toetamist kalanduse ja merekaitse ühitamiseks.

4. JÄRELDUSED

Määruse eesmärkide poole pürgimisel on liikmesriigid rõhutanud, et nad võtavad riiklikke meetmeid, ja kalandussektor on märkinud, et vabatahtlikke meetmeid kasutatakse üha enam, mõned osalised rõhutasid vajadust hoogsat tegutsemist jätkata.

Määruse eesmärkide saavutamisel tehtud edusammud ei olene (ega tohiks oleneda) üksnes teiseste õigusaktide vastuvõtmisest. Osaliste kasvanud ja ühised teadmised, pühendumus ja kaasamine ning vabatahtlikud algatused on jätkuvalt olulised ning täiendavad piirkondadeks jaotamise kaudu ühiste eeskirjade vastuvõtmist. Lisaks tuleb muutuvat ja probleemset kalapüüki käsitleda dünaamiliselt, mistõttu on pidevad arutelud ja kõige sobivamate meetmete kaalumine hädavajalik.

Innovatsioon on väga oluline mitte ainult määruse eesmärkide täitmiseks, vaid ka vastupanu- ja konkurentsivõimelise ELi kalandussektori jaoks, mis pakub Euroopa tarbijatele kõige kvaliteetsemaid mereande.

Liikmesriigid ja osalised **investeerivad** määruse eesmärkide saavutamiseks **uute tehnoloogiate arendamisse**. Kuigi järgmisel perioodil ei ole veel märkimisväärseid tulemusi oodata, peaksid komisjon, liikmesriigid ja osalised jätkama koostööd, et leida kõige tõhusamad viisid püügivahendeid ja innovatsiooni käsitlevate teadusuuringute rakendamiseks ja toetamiseks, samuti nende kasutuselevõtuks ja tegelikuks kasutamiseks kohapeal.

[32] Ookeanide ja veekogude taastamise missiooni teenuste portaal |. Teadusuuringud ja innovatsioon (europa.eu).

I LIIDE: KONSULTATSIOONI KOKKUVÕTE

1. Konsultatsioonistrateegia

Konsultatsiooni eesmärk oli koguda asjaomaste osaliste arvamusi määruse (EL) 2019/1241 rakendamise kohta kooskõlas artikli 31 lõikes 1 sätestatud nõuetega. Täieliku tagasiside tagamiseks täiendati liikmesriikide ja nõuandekomisjonidega konsulteerimist veebipõhise sihtkonsultatsiooniga.

2. Andmete töötlemise metoodika ja vahendid

Eri osaliste puhul kasutati erinevat metoodikat.
Määruse rakendamise ja jõustamise eest vastutavad liikmesriigid. Seega saadeti välja spetsiaalne küsimustik[33].
Võttes arvesse ka nõuandekomisjonide erilist rolli piirkondadeks jaotamise protsessis ja ühise kalanduspoliitika peamiste esindusorganitena, saadeti välja ka eriküsimustik[34].
Veebikonsultatsioon toimus platvormi EUSurvey kaudu[35]. Teavet avaldati merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi veebisaidi, uudiskirja ja sotsiaalvõrgustike, näiteks Twitteri kaudu.
Kõigi kolme juhtumi puhul algatati konsultatsioon 2. oktoobril 2023 ja see kestis kuni 24. novembrini 2023.
Kõigil kolmel juhul pakuti võimalust esitada lisadokumendid.

3. Tulemused

Vastused saadi 18 liikmesriigilt, viielt nõuandekomisjonilt ja kümnelt muult organisatsioonilt (veebikonsultatsiooni teel).
Aruande eesmärki arvesse võttes on saadud vastustest tehtud kokkuvõte ja võimaluse korral on selle sisu lisatud ka aruandesse. Kuna seda ei olnud liikmesriikidele ega nõuandekomisjonidele saadetud kirjades konkreetselt märgitud, siis üksikvastuseid ei kuvata.
Liikmesriikide ja nõuandekomisjonide vastused on esitatud koos märkega „liikmesriik“/„nõuandekomisjon“. Kui kommentaarid pärinevad veebipõhisest sihtkonsultatsioonist, viidatakse neile kui „osalistele“.

[33] 2. oktoobril 2023 liikmesriikidele saadetud kiri (ARES (2023)6664125).

[34] 2. oktoobril 2023 nõuandekomisjonidele saadetud kiri (ARES(2023)6664226).

[35] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries-2023_en.